

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกระแสโลกาภิวัตน์ อันเกิดจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดน และนำโลกไปสู่การจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดโอกาสและภัยคุกคามต่อคุณภาพชีวิตของพลโลกในด้านต่างๆ (กรมอนามัย, 2547, หน้า 3) สังคมประเทศไทยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก ได้เล็งเห็นความสำคัญในด้านสุขภาพ โดยให้ความสำคัญไปที่เด็กในวัยเรียนและเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของชาติในอนาคต โรงเรียนเป็นสถานที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็กได้มีการพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ภูมิปัญญาความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 5) ดังนั้นการจะพัฒนาคนให้เป็นคนมีคุณภาพ คนในชาติต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพอนามัยดีด้วย

ในปี พ.ศ. 2538 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ซึ่งเป็นหน่วยงานระหว่างประเทศ ในสังกัดสหประชาชาติ ทำหน้าที่ดูแลประสานงานงานด้านสาธารณสุข ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและสุขศึกษาในโรงเรียนได้เสนอแนะให้ประเทศต่างๆ พัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting School) ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ทุกโรงเรียนสามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมสุขภาพได้ทั้งในส่วนบุคคล ครอบครัวและชุมชน” โรงเรียนจึงเป็นสถานที่เหมาะสมและสำคัญมากแห่งหนึ่งต่อการส่งเสริมสุขภาพในด้านการให้ความรู้ปลูกฝังเจตคติและสร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ ที่ถูกต้องสำหรับนักเรียน ครู บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน (กรมอนามัย, 2545, หน้า 10) และได้ให้คำจำกัดความโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไว้ว่า “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ โรงเรียน

ที่มีขีดความสามารถแข็งแกร่ง มั่นคง ที่จะเป็นสถานที่ที่มีสุขภาพอนามัยที่ดีเพื่อการอาศัย ศึกษา และทำงาน” (กรมอนามัย, 2547, หน้า 8)

การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทย เริ่มต้นจากข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสุขภาพ และสุขภาพขององค์การอนามัยโลกที่ต้องการปรับเปลี่ยน โครงสร้างการดำเนินงานด้านอนามัยโรงเรียน(School Health Program)เดิมที่หลายๆ ประเทศใช้กันอยู่ซึ่งอาศัยหลักการสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ สุขศึกษาในโรงเรียน (School Health Education) อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (School Health Environment) และบริการอนามัยโรงเรียน (School Health Service) ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติแบบสั่งการจากบนลงล่างไปสู่การส่งเสริมสุขภาพแนวใหม่ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติที่อยู่บนพื้นฐานของความคิดริเริ่มร่วมกันของคนในชุมชน ในการที่จะส่งเสริมสุขภาพนักเรียนและทุกคนในชุมชนให้มีสุขภาพดีขึ้น (ทัศนีย์ ทองอ่อน, ม.ป.ป., หน้า 1) โดยนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทยโดยความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการและสำนักส่งเสริมสุขภาพ (กรมอนามัย, 2545, หน้า 8) ได้ให้ความหมายคำว่าโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนี้ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือโรงเรียนที่มีความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมให้อื้อต่อสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการมีสุขภาพดีของคนในโรงเรียน” (กรมอนามัย, 2547, หน้า 8) โดยให้โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสุขภาพควบคู่ไปกับการเรียน การที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพเพื่อมุ่งเน้น โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาในโรงเรียนการที่จะพัฒนาโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งรวมไปถึงผู้ปกครองในชุมชนและองค์กรท้องถิ่นต้องประสานการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้โรงเรียนมีขีดความสามารถที่แข็งแกร่ง เป็นสถานที่ที่เด็กวัยเรียนมีสุขภาพอนามัยที่ดีเพื่อการอยู่อาศัยและการศึกษาเรียนรู้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2541 จึงได้กำหนดเป้าหมาย ให้มีการดำเนินงานโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice Model) เพื่อเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จังหวัดละ 1 โรงเรียน ในปี พ.ศ.2542 ขยายเป็นอำเภอละ 1 โรงเรียน ในปี พ.ศ. 2543 กรมอนามัยได้จัดทำเกณฑ์ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับ 3 องค์ประกอบแรก ซึ่งจัดเป็นเกณฑ์ด้านกระบวนการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) นโยบายด้านส่งเสริมสุขภาพ 2) คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ 3) การค้นหาและกำหนดปัญหาสุขภาพ 4) แผนงาน/โครงการด้านส่งเสริมสุขภาพ 5) การดำเนินงานตามแผนและการติดตามผล ต่อมาในปี 2545 ได้พัฒนาเกณฑ์ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพครอบคลุมทั้ง 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 5) การให้บริการอนามัยโรงเรียน 6) สุขศึกษาในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ

9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการจัดทำคู่มือถ่ายทอดแนวคิดและหลักการการดำเนินงานสู่กลุ่มเป้าหมายทั้งระดับผู้บริหารและปฏิบัติทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการลงนามความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเป็นระยะ และขยายผลการดำเนินงานเรื่อยมาจวบจนสิ้นปีงบประมาณ 2552 มีโรงเรียนทั่วประเทศจำนวน 35,234 โรงเรียน เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพผ่านมาตรฐาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 33,116 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.9 จำแนกเป็นผ่านเกณฑ์ระดับทอง จำนวน 20,124 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.5 ระดับเงินจำนวน 7,079 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 20.1 และระดับทองแดงจำนวน 5,732 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 16.3 (ทัศนีย์ ทองอ่อน, ม.ป.ป., หน้า 1)

สำหรับเกณฑ์ประเมิน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3 ระดับดังกล่าวที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดภายใต้ข้อบังคับ 10 ประการ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นด้านกระบวนการของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเพื่อเป็นทิศทางแก่โรงเรียนแต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดผลลัพธ์ทางสุขภาพมากนัก ผู้ประเมินโรงเรียนจะเป็นทีมประเมินระดับอำเภอ ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายสาธารณสุขและฝ่ายศึกษา โดยมีทีมประเมินระดับจังหวัดเป็นผู้สุ่มประเมิน แต่เมื่อการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดำเนินมาจนมีโรงเรียนบรรลุเกณฑ์ค่อนข้างสูงดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2551 กรมอนามัยโดยสำนักส่งเสริมสุขภาพจึงได้ยกระดับเกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขึ้นสู่ระดับที่สูงขึ้น คือ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ที่ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2) ด้านการดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ 3) ด้านผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพของนักเรียน โครงการแก้ไขปัญหานี้ในโรงเรียนและงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 19 ตัวชี้วัดที่เน้นการวัดผลทางสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน และได้จัดทำเกณฑ์ โดยความร่วมมือกันระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรต้องผ่านประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองก่อน และต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัดตามเกณฑ์ของกรมอนามัย (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2551, หน้า 14-15)

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ในปีพ.ศ. 2552-2553 มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของสถานศึกษาทั่วประเทศมีจำนวน 185 โรงเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20 (ทัศนีย์ ทองอ่อน, ม.ป.ป., หน้า 1) ในปี พ.ศ. 2552 โรงเรียนในจังหวัดตาก ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ

ของศูนย์อนามัยที่ 9 พิษณุโลก มีจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจำนวน 274 โรงเรียน ได้รับการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพซึ่งแบ่งเป็นระดับทองแดง จำนวน 58 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.16 ระดับเงิน จำนวน 50 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.25 และระดับทอง จำนวน 166 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.59 (ศูนย์อนามัยที่ 9 พิษณุโลก, 2552, หน้า 1)

ในปี พ.ศ. 2552 มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจำนวน 5 โรงเรียน โดยได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานสาธารณสุขประจำอำเภอส่งรายชื่อไปยังสำนักงานสาธารณสุขประจำจังหวัดและจังหวัดส่งต่อไปยังเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์อนามัยที่ 9 พิษณุโลก มีดังนี้ โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา โรงเรียนเด่นวีรราษฎร์รังสรรค์ โรงเรียนชุมชนชลประทานรังสรรค์ โรงเรียนชุมชนแม่จะเราสองแควและโรงเรียนชุมชนแม่ต้านราษฎร์บำรุง ซึ่งจากผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ทั้ง 5 โรงเรียน พบว่า ประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตามมาตรฐานด้านที่ 3 ผลสำเร็จของการดำเนินงาน จึงไม่บรรลุผล วัตถุประสงค์ ตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงเรียนสุขภาพระดับเพชร (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก, 2553, หน้า 1)

โรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคมได้เข้าร่วมโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ซึ่งได้รับการประเมินและผ่านเกณฑ์ระดับทอง ในปี พ.ศ. 2553 โรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคมได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งโรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อรอรับการประเมิน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในการทำวิจัยเพื่อศึกษาถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงาน และแนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 โดยผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ทางสุขภาพและพฤติกรรมของนักเรียนไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ เด็กวัยเรียนและเยาวชนไทยที่ดี เก่ง และมีความสุข อันเป็นความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งเป็นการพัฒนาคนอย่างแท้จริง นอกจากนี้การวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาที่รอรับการประเมินต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ได้ระดับเพชรที่มีการปฏิบัติที่ดี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

ขอบเขตของการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามกรอบเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ของกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 19 ตัวชี้วัด ดังนี้ (กรมอนามัย, 2551, หน้า 14-15) ด้านที่ 1 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มี 1 ตัวชี้วัด ด้านที่ 2 การดำเนินงานด้านสุขภาพมี 2 ตัวชี้วัด และด้านที่ 3 ผลสำเร็จของการดำเนินงาน มี 16 ตัวชี้วัด

2. แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะครูโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม จำนวน 22 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 คน ตัวแทนเทศบาลตำบลทุ่งกระเซาะ จำนวน 1 คน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลท้องฟ้า จำนวน 1 คน และตัวแทนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 1 คน รวมจำนวน 28 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ได้ระดับเพชรที่มีการปฏิบัติที่ดี

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามกรอบเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ของกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 19 ตัวชี้วัด ดังนี้ ด้านที่ 1 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มี 1 ตัวชี้วัด ด้านที่ 2 การดำเนินงานด้านสุขภาพ มี 2 ตัวชี้วัด และด้านที่ 3 ผลสำเร็จของการดำเนินงาน มี 16 ตัวชี้วัด

2. แหล่งข้อมูล

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

2.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนสรรพวิทยาคม อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ ผู้อำนวยการ โรงเรียนพบพระวิทยาคม อำเภอพบพระ จังหวัดตาก รวมจำนวน 2 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่ได้ระดับเพชร ที่มีการปฏิบัติที่ดี

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเข้าสู่ระดับเพชร ของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามขอบข่ายเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ของกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 19 ตัวชี้วัด ดังนี้ (กรมอนามัย, 2551, หน้า 14-15) ตัวชี้วัด ดังนี้ ด้านที่ 1 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมี 1 ตัวชี้วัด ด้านที่ 2 การดำเนินงานด้านสุขภาพ มี 2 ตัวชี้วัด และด้านที่ 3 ผลสำเร็จของการดำเนินงานมี 16 ตัวชี้วัด

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะครูโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม จำนวน 22 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 คน ตัวแทนเทศบาลตำบลทุ่งกระเซาะ จำนวน 1 คน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลท้องฟ้า จำนวน 1 คน และตัวแทนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 1 คน รวมจำนวน 28 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานตาม โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม
2. สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะความเป็นจริงในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม
3. ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา หมายถึง ข้อขัดข้องอุปสรรคในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม
4. การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานและวิธีการปฏิบัติของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่มีตัวชี้วัดที่เน้นการวัดผลลัพธ์ทางสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน
5. มาตรฐาน หมายถึง เกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ซึ่งโรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรจะต้องผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานครบทุกตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน 19 ตัวชี้วัด ดังนี้
 - 5.1 มาตรฐานด้านที่ 1 หมายถึง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผ่านเกณฑ์การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง
 - 5.2 มาตรฐานด้านที่ 2 หมายถึง การดำเนินงานด้านสุขภาพ มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีการจัดตั้งชมรมเด็กไทยทำได้ชมรมสุขภาพอื่นๆ ชุมชมหรือแกนนำนักเรียนที่รวมตัวกันดำเนินสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ และมีโครงการสุขภาพนักเรียนที่ประสบความสำเร็จชัดเจนในการลดปัญหาสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและ/หรือชุมชน
 - 5.3 มาตรฐานด้านที่ 3 หมายถึง ผลสำเร็จของการดำเนินงานเกี่ยวกับ
 - 5.3.1 ภาวะสุขภาพของนักเรียน มี 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ นักเรียนมีน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง/เกินเกณฑ์ นักเรียนมีส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ นักเรียนมีสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์ต่อสุขภาพ และนักเรียนมีสุขภาพจิตดี

5.3.2 โครงการแก้ไขปัญหาในโรงเรียน มี 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีโครงการแก้ไข ปัญหาสุขภาพที่มีความชุกสูงหรืออันตรายในวัยเรียน ได้เป็นผลสำเร็จและต่อเนื่อง

5.3.3 งานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 เรื่อง มี 11 ตัวชี้วัด ได้แก่ เรื่องน้ำดื่มสะอาดและเพียงพอ มีตัวชี้วัดคือ น้ำดื่มบริการแก่นักเรียนมีผลการ ตรวจสอบวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำบริโภค กรมอนามัย และน้ำดื่มเพียงพอ เรื่องสุขอนามัย มีตัวชี้วัดคือ ส้วมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS เรื่องโภชนาการและสุขาภิบาลอาหาร มีตัวชี้วัดคือ ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างหรือขนมที่มีไขมันสูงและรสเค็มจัด ไม่จัดและจำหน่ายอาหารว่างและ เครื่องดื่มที่มีรสหวานจัด มีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้บริโภคผักมือกลางวันทุกวันเปิดภาค เรียนตามปริมาณที่แนะนำ และ โรงอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ มีตัวชี้วัดคือ การบาดเจ็บในโรงเรียนจนทำให้นักเรียนต้องพักรักษาตัว ในโรงพยาบาลในรอบปีที่ผ่านมา นับจากวันประเมิน และเรื่องการป้องกันสภากาชาดล้อมที่เป็น มลพิษ มีตัวชี้วัดคือ มีการจัดการแก้ไขเมื่อมีปัญหาที่เกิดจากภาวะมลพิษภายนอกที่มีผลกระทบต่อ สุขภาพโรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการสูบบุหรี่ ในโรงเรียน

6. ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็น ผู้อำนวยการของสถานศึกษาโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

7. รองผู้บริหาร ข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นรองผู้อำนวยการของสถานศึกษาโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

8. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม อำเภอ บ้านตาก จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

9. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38

10. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หมายถึง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและเป็นกรรมการ ในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

11. ตัวแทนเทศบาลตำบลทุ่งกระเซาะ หมายถึงบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติ หน้าที่เป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทุ่งกระเซาะ อ.บ้านตาก จ.ตาก

12. ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลท้องฟ้า หมายถึงบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท้องฟ้า อ.บ้านตาก จ.ตาก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานตลอดจนแนวทางการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และโรงเรียนสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร